

דף כ"א ע"ב

1. איתמר - פתיחה למחלוקת אמוראים, כתוב את שמות האמוראים החולקים בסוגייתנו: _____
 אביי ראש ישיבת פומבדיתא עד יום מותו. נודע כאדם צנוע וישר, התפרנס מעבודת האדמה והיה עני רוב ימיו.
 אביו מת טרם לידתו, ואמו מתה בלידתו. אומץ על ידי דודו, רבה בר נחמני. אביי נקרא פעמים רבות בפי חבריו
 "נחמני". לפי רש"י, נקרא נחמני כיוון שגדל אצל רבה בר נחמני, לפי הסבר אחר שמו המקורי היה דווקא נחמני,
 וכדי להימנע משם הדומה לשם אביו המאמץ, קיבל את הכינוי "אביי", לפי ראשי תיבות הפסוק: "אֲשֶׁר בָּרַךְ יְרַחֵם
 יְתוֹם" (הושע יד, ד)

רבא מראשי הדור הרביעי של אמוראי בבל במאה הרביעית, ולפי גירסת הילקוט שמעוני נמנה ככהן. מפורסם
 במחלוקותיו המרובות בגמרא עם אביי, שבהן נפסקה ההלכה על פיו כמעט בכל מחלוקת (למעט ששה מקומות
 הידועים בשם: יע"ל קג"ס). דיוניהם ידועים בשם "הוויות אביי ורבא", רבו המובהק היה רב נחמן. לאחר
 פטירתו של אביי עברה ישיבת פומבדיתא, שהייתה המרכז לפעילות ההלכתית באותה העת, למחוזא, עירו של
 רבא, והוא כיהן בה 14 שנה כראש הישיבה.

2. כתוב בקצרה על האמוראים הבאים:

א. אביי

ב. רבא

יאוש שלא מדעת

מהו יאוש שלא מדעת? עיין בדברי רב זביד בגמרא בבבא מציעא דף כ"ג ע"א

מסכת בבא מציעא דף כ"ג ע"א

"אמר רב זביד משמיה דרבא: כללא דאבידתא! כיון דאמר: ווי לה לחסרון כיס, מיאש ליה מיניה".

3. א. הסבר כיצד יודעים שאדם התייאש מחפץ שאבד לו?
 ב. הסבר במילים שלך מה המשמעות של האמירה הזו של המאבד? בתשובתך העזר באחת מהמילים הבאות:
 אבדן תקווה, ויתור, חוסר רצון להמשיך, חוסר אפשרות להשיב / להחזיר דבר מסוים, _____

4. עיין בדברי רש"י ד"ה: יאוש שלא מדעת, והשב לשאלות הבאות:

א. מהו: "דבר שסתמו יאוש לכסידע שנפל ממנו":
 ב. "וכשמלאו עדיין לא ידעו הצעלים שנפל מהן". הסבר את דברי רש"י: _____

5. נסביר את המושג: "יאוש שלא מדעת" ע"פ דברי רש"י בעזרת הסיפור הבא: [העזר בתרמילון]

יעקב איבד עט. בעט אין סימן מיוחד. הוא לא שם לב שהעט אבד.

משה מצא את העט.

יעקב שם לב שהעט שלו אבד.

<u>תרמילון: בשעה שבע, בשעה חמש, בשעה שש</u>

א. הסבר בלשונך מדוע מצב זה מוגדר כ"יאוש שלא מדעת"?

ב. "שלא מדעת" - שלא מדעתו של מי?

6. השלם טבלת "יאוש שלא מדעת" !

החולקים	הדין	הנימוק
אביי		
רבא		

7. באבידה רגילה שיש בה סימן - דברי הכל: "יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש", וחייב להכריז, כתוב מדוע: _____

8. "זוטו של ים". כתוב למה הכוונה: _____

9. "ושלוליתו של נהר". כתוב למה הכוונה: _____

10. המוצא מציאה ב-"זוטו של ים ובשלוליתו של נהר" היא שלו, אפילו שיש בה סימן. כתוב מדוע: _____

11. השלם טבלת מחלוקת אביי ורבא ב- **דבר שאין בו סימן** !

החולקים	הדין	הסיבה
אביי		
רבא		

12. באר את המילים הבאות!

א. איתמר	ב. פליגי	ג. שמעיניה
ד. דכי	ה. אתא	ו. לידיה
ז. אית	ח. בגויה	ט. יהבנא
י. שקילנא	יא. רחמנא	יב. שרייה
יג. כדבעינן	יד. מהשתא	

תרמילון: התיקה, מעכשיו, כפי שצריך, לוקח, התורה, נותן, בו (בחפץ), יש, שנינו / למדנו (פתיחה למחלוקת אמוראים), חולקים, שמענו, בא, לידינו, כאשר,

דף כא' ע"ב

יאוש שלא מדעת

אחת עשרה מובאות ממקורות שונים דרכם הגמרא מבררת את דעותיהם של אביי ורבא, ולבסוף מכריעה כמו מי ההלכה בסוגית "יאוש שלא מדעת".

(סימן פמג"ש ממקגט"י ככסע"ז) - כל אות מייצגת מלה במאמר המובא כראיה, אין אנו יודעים את המשמעות של כל האותיות.

סדר הראיות המובאות בגמ' הוא: פירות, מעות, עיגולי דבילה, לשונות של ארגמן, המוצא מעות, מאימתי, קציעות, הגנב, שטף, כיצד, עודהו, יצאתה זו.

"תא שמע: פירות מפוזרין הא לא ידע דנפל מיניה..." - קושיא ראשונה על אביי.

1. א. הגמרא מביאה ציטוט מהמשנה וממשיכה בשאלה. כתוב את המילה הראשונה המצוטטת מהמשנה: _____, את המילה הראשונה בה מתחילה הקושיה על אביי: _____.
- ב. "הא לא ידע דנפל מיניה..." מי לא ידע: _____ מה הוא לא ידע: _____.
- ג. כתוב את הקושיה מהמשנה על אביי: _____.
- ד. "הא אמר רב עוקבא בר חמא..." באיזה מקרה מעמיד רב עוקבא בר חמא את דברי המשנה: _____.
- ה. הציטוט מהמשנה מתחיל בשורה ה- _____ מתחילת העמוד ומסתיים בשורה ה- _____.
- ו. "דאבידה מדעת היא". עיין ברש"י וכתוב מהי "אבידה מדעת": _____.
- ז. את דברי רב עוקבא בר חמא "פגשנו" כבר קודם. כתוב את הדף: _____ את העמוד: _____ בשורה ה- _____ מתחילת הגמ'. המילה ה- _____ בעמוד.

"תא שמע: מעות מפוזרות - הרי אלו שלו..." - קושיא שנייה על אביי.

1. א. הגמרא מביאה ציטוט ובהמשכו דין מהמשנה, מה **המקרה** שהגמ' מביאה: _____ מה ה**דין** במקרה זה: _____ איזו מילת שאלה מוסיפה הגמ'?
- ח. לפניך ציטוט מהגמ' ובו שאלה על אביי, פסק את הקטע כראוי. "אמאי הא לא ידע דנפל מיניה".
- ט. הסבר את הקושיה על אביי: _____.
- י. כתוב את שתי המילים בהן מתחיל התירוצ' בגמ': _____ פירוש המילים בעברית: _____ כתוב את המילה האחרונה בתירוצ' הגמ': _____ באיזה נושא אומר רבי יצחק את דבריו: _____.
- יא. עין ברש"י, וכתוב באיזה דבור מתחיל רש"י להסביר את תשובת הגמרא לשאלה על אביי: _____.
- יב. העזר ברש"י לתירוצ' הקושיה על אביי: _____.

"תא שמע: עיגולי דבילה וככרות של נחתום - הרי אלו שלו..." - קושיא שלישית על אביי.

1. א. הסבר מהם: 1. "עיגולי דבילה": _____ 2. "כפרות של נחתום": _____.
- ב. הגמ' מביאה שני מקרים מהמשנה. כתוב את ה**מקרה** הראשון שהגמ' מביאה מהמשנה: _____ כתוב את ה**מקרה** השני המובא מהמשנה: _____ לשני המקרים ישנו **דין** משותף, ה**דין** במקרים אלו: _____ הגמ' מוסיפה מילת שאלה והיא: _____.
- ג. הסבר את הקושיה השלישית על אביי: _____.
- ד. התירוצ' מתחיל במילה: _____ התשובה מסתיימת במילה: _____.
- ה. עיין ברש"י ד"ה: "דיקירי". העתק את לשון רש"י: _____ כתוב בלשונך כיצד מסביר רש"י מושג זה: _____.
- ו. "התם נמי אגב דיקירי מידע ידע בהו". הסבר את תירוצ' הגמ': _____.

"תא שמע: ולשונות של ארגמן - הרי אלו שלו..." - קושיא רביעית על אביי.

1. א. בדף כ"א ע"א מסביר רש"י מהם: "לשונות של ארגמן".

1. כמה שורות מתחילת הפרק מופיע ברש"י: לשונות של ארגמן.

2. הסבר בלשונך מה הם: "לשונות של ארגמן".

ב. באיזו מילת שאלה משתמשת הגמ'?

ג. הסבר את הקושיא הרביעית על אביי:

ד. התירוך מתחיל במילה: . התשובה מסתיימת במילה:

ה. "התם נמי אגב דחשיבי - משמושי משמש בהו". הסבר את תירוך הגמ'.

ו. "וכדרכי יצחק". כתוב:

1. באיזה מקרה קודם הובאו דברי רבי יצחק:

2. כיצד דברי רבי יצחק עונים על השאלה לאביי:

"תא שמע: המוצא מעות בבתי כנסיות... - הרי אלו שלו..." - קושיא חמישית על אביי.

1. א. הגמ' מביאה ברייתא כדי להקשות על אביי.

1. כתוב מהי, (מוֹשֵׁג) "ברייתא":

2. העתק את הברייתא למחברתך:

3. פסק את הברייתא.

4. השלם לגבי הברייתא לפי כמד"ט.

כותרת	מקרה	דין	טעם

א. באיזו מילת שאלה משתמשת הגמ'?

ב. כתוב את המקרים בהם השתמשה הגמ' באותה **צורת שאלה** על אביי:

ג. הסבר את הקושיא החמישית על אביי:

ד. כתוב את המילה בה מתחיל התירוך בגמ': זו המילה ה מתחילת השורה.

ה. הסבר את תירוך הגמ':

ו. כתוב את המקרים בהם השתמשה הגמ' באותה **צורת תשובה** על השאלות לאביי:

2. באר את המילים הבאות!

- א. הא _____ ב. אמאי _____ ג. התם _____
 ד. נמי _____ ה. יקירי _____ ו. חשיבי _____
 ז. מיניה _____

תרמילון: יקרים, כבדים, הרי, גם, שם, מדוע (מפני מה), ממנו,

קושיא שישית בגמ', ממשנה במסכת פאה, על אביי האומר: יאוש שלא מדעת - לא הוי יאוש

ויקרא יט'

- (ט) וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לְקַצֹּר וְלִקְטֹת קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט:
 (י) וְכִרְמְךָ לֹא תַעֲוִלֵּל וּפְרֹט כִּרְמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְדֹד אֱלֹקֵיכֶם:
 1. מצווה משותפת מופיעה בשני הפסוקים, כתוב אותה: _____

פאה פרק ד'

(י) איזהו לקט? הנושר בשעת הקצירה...

לקט

כמות קטנה של שיבולים הנופלת מתוך המגל בזמן הקציר, או הנופל מתוך ידי הקוצר כשמקבץ השבילים וקוצר. לפי ההלכה, שיבולת אחת או שתיים שנופלות - בעל השדה משאירם לעניים. נפלו שלוש שיבולים ומעלה אין על השיבולים דין לקט, ומותר לבעל השדה לקחת את השיבולים שנפלו. אם בעל השדה עבר על האיסור לקחת את הלקט ולקחו וטחנו ואפילו אפה אותו, הוא מחויב לתת אותו לעניים.

2. כתוב, א. מהו: "לקט": _____

ב. מה שיעורו (מה נחשב ללקט): _____

ג. מאימתי מותר הלקט לכל אדם (אף לעשירים): 1. _____

2. _____

"תא שמע: מאימתי כל אדם מותרים בלקט? ... לקוטי בתר לקוטי". - קושיא שישית על אביי.

3. א. כתוב את המילה הראשונה המובאת מהמשנה בפאה: _____ . כתוב את המילה האחרונה המובאת

מהמשנה: _____ סמן אותה בגמ'.

ב. כתוב את המילה הראשונה בביאור המילה: "נמושות" _____ . את המילה האחרונה בביאור

המילה: "נמושות" _____ .

ג. כתוב את המילה הראשונה של קושיית הגמרא על אביי: _____ את שתי המילים האחרונות

בקושיה על אביי: _____ .

ד. כתוב מהם "נמושות": _____

1. לפי רבי יוחנן: _____

2. לפי ריש לקיש: _____

4. חפש ברש"י את המילים: "סְצִי לַאֲזֵלִי אֶתִּיגְרָא", סמן אותם. כיצד מסביר רש"י את המיוחדות בזקנים הללו:

5. חפש ברש"י את המילה: "נְהִי", סמן אותה. כתוב לפי רש"י עניים שבעיר זו מתייאשים מפני ש-:

לעומתם עניים שבעיר אחרת אינם

מתייאשים מפני ש-: אם כן (כתוב את שאלת רש"י):

כתוב את שתי המילים בהן מתחיל רש"י

את תירוצו: הסבר את תירוץ רש"י לשאלה על אביי:

6. לשיטת רבא: יאוש שלא מדעת - הוי יאוש. כתוב, מדוע אין קושיא לרבא מהמשנה במסכת פאה מדין לקט:

7. לשיטת אביי: יאוש שלא מדעת - לא הוי יאוש. כתוב, מה הקושיא לאביי מהמשנה במסכת פאה מדין לקט:

8. כתוב את המלה בה מתחיל התירוץ על הקושיא:

9. כתוב בלשונך כיצד מתורצת הקושיא על אביי:

10. השלם נסיון שישי (6) להכרעה בין אביי ורבא מדין לקט, קושיא לאביי ! (נסיון להכרעה כשיטת רבא: יאוש

שלא מדעת הוי יאוש)

עניי עיר אחרת מתייאשים		הדין במשנה	
לפי התרצן	לפי המקשן		מאימתי
		הזמן	
		סוג היאוש	
		המסקנה	הנמושות

11. באר את המילים הבאות !

- א. נמושות _____ ב. סבי _____ ג. אזלי _____
ד. אתיגרא _____ ה. לקוטי _____ ו. בתר _____
ז. נהי _____ ח. דהכא _____ ט. איכא _____
י. דוכתא _____ יא. אחריתא _____ יב. הנך _____

תרמילון: זקנים, מקל, אחרי, נאמר (אומנם), אוספים (ממשמשים), שכאן, הולכים, זקנים הנשענים על מקל, אחר, יש, מקום, אילו,

נסיון **שביעי** להכרעה במחלוקת בין אב"י ורבא מדין זיתים וחרובים - **קושיא לרבא** (יארש שלא מדעת הוי יארש), **מהסיפא!**
ציטוט מתוך משנה מסכת מעשרות פרק ג' משנה ד', בשינויים קלים

המקרה	הדין
תא שמע: קציעות בדרך , וכן תאנה הנוטה לדרך , בזיתים ובחרובים	ואפילו בצד שדה קציעות , ומצא תאנים תחפיה מפרות משום גזל ופטרות מן המעשר , אסור.

1. כתוב כותרת למשנה:
2. כתוב, א. את המקרה הראשון במשנה:
3. ב. את המקרה השני במשנה:
3. הדין הראשון במשנה נחלק לשניים. כתוב,
א. את מילות החלק הראשון:
ב. את מילות החלק השני:
4. סמן במשנה את **כל** מילות הדין הראשון.
5. כתוב את המקרה השלישי במשנה:
6. סמן במשנה את מילות הדין השני.
7. כתוב בלשונך לפי רש"י, מהן: "**קציעות**":

דף כא' ע"ב

צירוף המילים "בשלמא" ו-"אלא"

כשאנו מוצאים בגמ' את הצירוף: "בשלמא", ו-"אלא". החלק הפותח במלה: "בשלמא", הינו החלק המובן היטב ולא ניתן להקשות ממנו. לעומתו המילה: "אלא", מרמזת לנו על קושיא.
בשלמא רישא לאב"י לא קשיא, אגב דחשיבי ממשמש בהו, תאנה נמי מידע ידיע דנתרא! אלא, סיפא לרבא קשיא, דקתני בזיתים ובחרובים אסור!!!

8. "בשלמא רישא לאב"י לא קשיא". כתוב, מדוע אין להקשות על אב"י מהרישא של המשנה (היעזר בדברי רש"י):

9. "אלא סיפא לרבא קשיא". כתוב ,
ג. את שלוש המילים בהם מסתיימת קושיית הגמרא:
א. את הקושיא על רבא מהסיפא **בלשונך**:

10. רבי אבהו מתרץ את הקושיא על רבא. כתוב,
ב. במה שונה **הזית** משאר הפירות:
ג. כיצד יודעים שהזיתים נשרו מעץ מסוים:
11. לפי תירוצו של רבי אבהו נוצרה קושיא על הרישא במשנה, כתוב את הקושיא:

12. כתוב, א. כיצד מתרץ רב פפא קושיא זו: _____

ב. במה שונים הזית והחרוב מהתאנה: _____

13. השלם נסיון **שביעי** (7) להכרעה בין אביי ורבא מדין זיתים וחרובים - **קושיא לרבא, מהסיפא!**

הדין במשנה	רישא לאביי לא קשיא - הסיבה	סיפא לרבא קשיא - הסיבה	תרוץ ר' אבהו	אי הכי רישא נמי - הסיבה	תרוץ ר' פפא
קציעות					
אסור					

14. באר את המילים הבאות !

א. קציעות _____ ב. בשלמא _____ ג. בהו _____
 ד. נתרא _____ ה. שאני _____

תרמילון: בשלום (ללא פקפוק, ברור), שונה, נושרים, תאנים המתחילות להתייבש, בהם